

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

**2024/3-
SON
ILOVA
TO'PLA
M**

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

R.A.Mamajonov	
O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida xuquqiy va axloqiy-me'yoriy munosabatlar, o'zaro muloqot madaniyati	544
B.A.Pulatov	
Yoshlar tafakkurida harbiy qahramonlik ideallarini shakllantirishda ta'lim-tarbiyaning istiqboldagi vazifalari	547
K.I.Marayimova	
Bo'lajak o'qituvchilarni turizm faoliyatiga tayyorlashning pedagogik-psixologik xususiyatlari ...	551
N.M.O'rinova, G.I.Tillabayeva	
Talabalarning mustaqil ta'lim olish kompetentligini rivojlantirish usullari	556
D.I.Asqarova	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak tarbiyachilarda kreativlikni rivojlantirish omillari	560
M.Q.Jabborova, Sh.D.Raxmatjonov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni psixologik, intellektual va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda ilk davrning o'ziga xos xususiyatlari	567
M.Q.Jabborova	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarini pedagogik faoliyatga tayyorlashning zamonaviy sifatiga erishish omillari	570

FALSAFA

A.A.A.Qambarov	
"Milliy tiklanishdan milliy yuksalish sari" konsepsiyasini amalga oshirishda diniy qadriyatlar omilining innovatsion xususiyatlari	577
I.M.Arzimatova	
Boshqaruv kadrlari faoliyatida ma'naviyatning o'rni	581
D.E.Normatova	
Sharq ilk uyg'onish davri va uning ilmiy-falsafiy mohiyati	586
I.A.Asatulloev	
Karl Yung qalb konsepsiyasida sharq va g'arb xalqlari m a'naviy hayotining qiyosiy tahlili	591
T.Y.Bakirov, S.A.Soxibov	
Korrupsiyaviy munosabatlarni oldini olishning falsafiy-analitik tahlilining ta'limiy jihatlarini	595
S.S.Evatov	
Kalom ilmining vujudga kelishi va uni islomdagi aqidaviy masalalarni o'rganishdaga o'rni	600
I.Y.Toirov	
Sivilizatsiya masalalarining nazariy - metodologik jihatlarini o'rganish muammolari	604
A.M.Rasulov	
Axborot va axborot makoni tushunchasi, ularning falsafiy tahlili	608
A.A.Sayitxonov	
Jamiyat va shaxs rivojida qadriyatlarning o'rni	612
F.A.Yuldashev	
Socio-philosophical analysis of categories of needs and interests	616
S.P.Tojiboyev	
Boshqaruv kadrlarining axloqiy madaniyati va unga ta'sir ko'rsatuvchi omillar tahlili	622
B.X.Mirzaraximov, B.T.Shokirov	
Yoshlarda axborot madaniyatini shakllantirishning asosiy mezonari	628
M.A.Abduxamidov	
Sovetlarning O'zbekistondagi masjidlariga munosabatining tahlili	632

SIYOSAT

J.A.Dadaboyeva	
Farzandlikka olishni bekor qilish asoslari	635
A.A. G'aniyev	
Yangi iqtisodiy siyosat sharoitida O'zbekiston qishloq xo'jalik kooperativlari faoliyati	640

TARIX

B.A.Usmonov	
"Sohibqiron" atamasining kelib chiqishi va ma'nosiga oid fikrlarga bir	645

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QUROLI KUCHLARIDA XUQUQIY VA AXLOQIY-ME'YORIY MUNOSABATLAR, O'ZARO MULOQOT MADANIYATI**ПРАВОВЫЕ И ЭТИКО-НОРМАЛЬНЫЕ ОТНОШЕНИЯ, КУЛЬТУРА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ВООРУЖЕННЫХ СИЛАХ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН****LEGAL AND ETHICAL-NORMAL RELATIONS, CULTURE OF MUTUAL COMMUNICATION IN THE ARMED FORCES OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN****Mamajonov Raximjon Akramovich**

Farg'ona davlat universiteti harbiy ta'lim fakulteti maxsus tayyorgarlik sikli katta o'qituvchisi

Annotatsiya

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida huquqiy va axloqiy-me'yoriy munosabatlar, o'zaro muloqot madaniyati nomli maqolam ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan hozirgi kundagi yosh avlodni ma'naviy-axloqiy va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bo'yicha juda muhim dolzarb ma'lumot bo'lib xizmat qiladi.

Аннотация

Моя статья под названием «Правовые и этико-нормативные отношения, культура взаимного общения в Вооружённых Силах Республики Узбекистан» служит очень важной актуальной информацией по воспитанию молодого поколения, обучающегося в образовательных учреждениях, в духе духовности, этики и патриотизма.

Abstract

My article entitled "Legal and ethical-normative relations, culture of mutual communication in the Armed Forces of the Republic of Uzbekistan" is very important current information on educating the young generation studying in educational institutions in the spirit of spirituality, ethics and patriotism. serves as.

Kalit so'zlar: O'zbekiston Respublikasi, Qurolli Kuchlar, Vatan sha'ni, Vatan ximoyasi, vatanparvarlik, Milliy armiya, intellektual salohiyat, jismoniy tayyorgarlik, harbiy qurilish, tadbirkorlik, ilm-fan, konsepsiya.

Ключевые слова: Республика Узбекистан, Вооружённые Силы, Честь Родины, Защита Родины, патриотизм, Национальная Армия, интеллектуальная мощь, физическая подготовка, военное строительство, предпринимательство, наука, концепция.

Key words: Republic of Uzbekistan, Armed Forces, Honor of the Motherland, Defense of the Motherland, patriotism, National Army, intellectual power, physical training, military construction, entrepreneurship, science, concept.

KIRISH

Harbiy qurilish sohasidagi asosiy maqsad — professional armiyani, o'z tarkibida yaxshi tayyorlangan va ta'lim olgan, o'z xalqiga, ona zaminiga, Prezidentiga sadoqatli bo'lgan, o'z Vatanining sha'ni va qadr-qimmatini himoya qila oladigan jangchilarga ega bo'lgan armiyani bosqichma-bosqich vujudga keltirishdan iborat.

Miqdor jihatdan uncha katta bo'lmagan, tezkor, yaxshi tayyorgarlikka ega, zamonaviy qurollar va texnika bilan ta'minlangan, O'zbekiston xavfsizligini ta'minlashga qodir bo'lgan Qurolli Kuchlarni shakllantirishdir.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan 2001-yil 11-mayda qabul qilingan «Mudofaa to'g'risida»gi qonun (yangi tahriri) mamlakat mudofaasi tushunchasiga aniqlik kiritdi. Unda «O'zbekiston Respublikasining suvereniteti, hududiy yaxlitligini, aholining tinch hayoti va xavfsizligini himoya qilishni ta'minlashning siyosiy, iqtisodiy, harbiy, ijtimoiy-huquqiy, axborot, tashkiliy va boshqa tadbirlari majmui tushuniladi», deb ko'rsatiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Me'yoriy-huquqiy hujjatlarga rioya qilish, bu — xar insonning madaniyat ko'rsatkichi bo'lib, ayniqsa Vatan himoyachilari uchun katta ahamiyat kasb etadi. Birinchi navbatda harbiy xizmatchilarda madaniyat ko'rsatkichining yuqoriligi ular huquqiy ongining oshishiga yordam beradi, qonunchilikni, huquqiy tartibni, shu jumladan harbiy nizomiy tartibni ham mustahkamlaydi. Harbiy-huquqiy madaniyat bu o'rinda alohida ahamiyat kasb etadi va siyosiy madaniyatning tarkibiy qismi hisoblanadi.

Harbiy huquq o'z ichiga quyidagilarni qamrab oladi:

Birinchidan - u harbiy xizmatchilarning munosabatlarini tartibga soladi.

Ikkinchidan — harbiy huquq me'yorlari yuqori darajadagi talabchanlik va qat'iyatlilik ruxida bo'lishni harbiy xizmatchilardan talab qiladi.

Uchinchidan — harbiy xizmatchilardan harbiy huquq me'yorlarini bajarish uchun yuqori mas'uliyat talab qiladi.

To'rtinchidan — Qurolli Kuchlarni tashkil qilish va boshqa harbiy munosabatlarni qat'iyon tartibga soladi.

Avvalambor, harbiy huquqni Umumharbiy Nizomlar tashkil qiladi. Ular harbiy qoida, me'yor, axloq va madaniyatni qamrab olgan, bir tizimga keltirilgan harbiy xizmatchilar xizmati va faoliyatini belgilab beruvchi qoidalardan tashkil topgan. Qurolli Kuchlarimiz nizomlari harbiy xizmatni tashkil qilish bo'yicha yo'nalishlarga bo'lingan bo'lib, shu yo'nalishlar bo'yicha huquqiy me'yorlarni belgilab beradi.

O'zaro muloqot madaniyati-harbiy xizmatchilar muomala (muloqot) madaniyatining asosini Umumharbiy Nizomlar tashkil etadi. Nizomlar munosabatlar namunalarini modellashtiradi va belgilab beradi, ular harbiy jamoada harbiy xizmatchilarning muomala munosabati tamoyillariga mos keladi. Belgilab berilgan talablar barcha harbiy xizmatchilar uchun qat'iy va muhimdir.

Harbiy xizmatchilarning o'zaro munosabatlarida muloqot katta o'rin tutadi. SHuning uchun muloqot nima degan savolga javob beramiz.

Muloqot-insonning asosiy ehtiyojlaridan biri. Inson qanday yoshdalgidan qat'iy nazar o'zgalar bilan muloqotda bo'ladi, bu hayotiy zarur omillardan biridir.

Qurolli Kuchlarda harbiy xizmatchilarning huquqlari, majburiyatlari va ular o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni, ichki tartib qoidalarini belgilab berishda Ichki xizmat nizomi katta ahamiyatga ega. Mazkur nizomda o'zbek xalqiga xos axloqiy me'yorlarga alohida ahamiyat qaratilgan.

Harbiy xizmatchi xar doim yuksak madaniyat, kamtarlik va vazminlikning namunasi bo'lib xizmat qilishi, askariy or-nomusni muqaddas saqlashi, o'z qadr-qimmatini himoya etishi va o'zgalar qadr-qimmatini hurmat qilishi lozim. Ular o'zlarining xulqiga qarab, bo'linma, harbiy qism, butun Qurolli Kuchlarning or-nomusi to'g'risida xulosa chiqarishlarini yodda tutishlari lozim.

SHuning uchun xam harbiy xizmatchilar ma'naviy-axloqiy tarbiyasida Harbiy jamoalarning o'zgacha o'rni bor. Harbiy jamoalarda oldindan saqlanib kelinayotgan huquqiy, axloqiy va intizomiy an'analarning to'g'ri shakllanishi, umuminsoniylik tamoyillariga rioya qilinishi, qolaversa, askariy do'stlik, birodarlik va ahillik muhim ahamiyat kasb etadi.

Qurolli Kuchlarda mustahkam intizomni ta'minlash, harbiy xizmatchilar o'rtasidagi intizomiy munosabatlarni yo'lga solish, rag'batlantirish, jazolash va jazolarni qo'llash tartibi intizom nizomida ko'rsatilgan.

Shu tariqa harbiy-axloqiy munosabatlar me'yorlari qoida, majburiyat, an'ana, buyruq ko'rsatma va yo'l-yo'riqlarda o'z aksini topadi.

Harbiy xizmatchilarda axloqiy tarbiyaning aqliy-ma'naviy va jismoniy tarbiya bilan qo'shib olib borilishi maqsadga muvofiqdir.

Harbiy jamoalar va harbiy xizmatchilar o'rtasida sport musobaqalarini o'tkazish harbiy xizmatchilarni jismoniy chiniqtirish, ushbu jarayonda ularning harbiy axloqi va odobini tekshirish, ular orasidagi do'stlik, o'zaro ko'makdoshlikni rivojlantirish imkonini beradi.

Harbiy xizmatchilar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar harbiy jamoa a'zolarining o'zaro muomalasi, kichik va katta unvondagilarga bo'lgan hurmati, o'zaro do'stona munosabati, birodarligi xamda kundalik xizmat jarayonidagi vazifalarni bajarishi mobaynida yaqqol ko'rinadi.

NATIJA VA MUHOKAMA

Harbiy jamoadagi do'stlik, askariy birodarlik axloqiy tarbiyaning ijtimoiy-ruhiy sifatini o'zida aks ettiruvchi ajralmas bir bo'lagi hisoblanadi. U bo'linma, qism tomonidan jangovar vazifalarni bajarish, jumladan jangchilarning jangovar navbatchilik, qorovullik xizmatini olib borishlarida va boshqa turli ko'rinishlarda namoyon bo'ladi. Bunday paytlarda harbiy xizmatchilarning bir-birini qo'llab-quvvatlashi, o'zaro yordami ayniqsa katta ahamiyat kasb etadi. SHuning uchun xam Harbiy jamoada do'stlik, o'rtoqlik, o'zaro ko'makdoshlikning o'rni o'zgacha.

XULOSA

Xulosa qilganda, O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligiga erishgan dastlabki kunlardan o'q mamlakat mudofaasini tashkil etish va Qurolli Kuchlar faoliyatining huquqiy mezonlarini ishlab chiqishga alohida ahamiyat berib kelinmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining XXVI bobi mudofaa va xavfsizlik masalalarini qamrab olgan. Qurolli Kuchlarni, harbiy xizmatni tashkil etish bilan bog'liq bo'lgan O'zbekiston Respublikasining **«Mudofaa to'g'risida»**gi va **«Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida»**gi qonunlari harbiy xizmatda huquqiy normalarning asosi bo'ldi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, T. 2023 y.
2. SH.M.Mirzyoyev. Yangi O'zbekiston Taraqqiyot Strategiyasi "O'zbekiston" Toshkent-2022
3. SH.M.Mirzyoyev O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining tashkil topganligini 32 yilligiga bag'ishlangan tantanali yig'ilishida so'zlagan nutqi.
4. O'zbekiston Respublikasining «Mudofaa to'g'risida»gi Qonuni T. 2002 y.
5. R. I. Ahmedov. "O'zbekiston Respublikasining Qurolli Kuchlari-tinchlik va barqarorlik kafolati". Sharq nashriyoti 2004 y.
6. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risidagi" Qonuni. Toshkent. Sharq nashriyoti 2004 y.
7. O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Umumharbiy Nizomlari. Toshkent. Sharq nashriyoti 1996 y.
8. O'zbekiston Respublikasining Mudofaa doktrinasi 2017-yil 18-dekabr.